

PROF. P. ŠMITS

LATVIEŠU MĪTOLOĢIJA

OTRS PĀRSTRĀDĀTS IZDEVUMS

Rīgā, 1926

Valtera un Ražas akc. sab. izdevums

38.lpp

Svarīgākā zemkopja dievība pie latviešiem vēlākos laikos bijis Jumis, kas vispirms nozīmējis divkāršu vārpu. Šāda divžuburu vārpa noderējusi par bagātības un laimes zīmi nevien pie latviešiem, leišiem un baltkrieviem, bet arī pie citām tautām. Pie latviešiem un baltkrieviem šī vārpa ir jau izvērtusies par dievību. Vairāk dziesmiņās jumis ir gluži vienkārši divžuburu vārpa (28514. 28518. 28537. 28551) un valodnieki to salīdzina ar sanskrita vārdu „jama“, dvīnis. Netrūkst arī piemēru, kur Jumis ir dievība, pie kam tiek šķirts miežu, rudzu, līnu un auzu Jumis. Viņš brauc ar melniem, bērniem jeb sirmiņiem zirgiem un kājās viņam ir zābaki (28525) ar piešiem (28534). Ziemu Jumis pavada vai klētī, vai arī tīrumā zem „pelēka akmeņa“ jeb „zaļas velēnas“. Līdz ar Jumi un Jumiķi (28517. 28558, 4)

tiek vēl minēti Jumja māte (28530. 28538), Jumaliņa (28533 v. 28535. 28536. 28542, 1 u. 2) un bērni jumaleņi (28532). Jumaliņa un jumaleņi gan būs atvasināti pēc somu tautu vārda „Jumala“ (dievs) priekšzīmes. Varētu domāt, ka Jumja māte jeb Jumaliņa ir Jumja jeb Jumiķa sieva, un ka jumaleņi ir viņu bērni, bet skaidri tas tomēr dziesmās nav sacīts. Vispārīgi Jumis liekas būt nepilnīgāki antropomorfizēties nekā dažas citas dievības.

39.lpp